

ACADEMIA ROMÂNĂ

Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu"

Sesiunea anuală de comunicări științifice

DREPTUL ȘI SOCIETATEA ÎN TRANZIȚIE

20 Aprilie 2023

București

Examen al practicii judiciare în materia atragerii răspunderii organelor de conducere ale debitoarei aflate în încetare de plăți. Atragerea răspunderii administratorului în condițiile art. 169 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 85/2014

CS, dr. Dumitru DOBREV

[Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române]

Practica judiciară analizată este prezentată din două perspective de argumentare, una majoră și una minoră, ambele conducând (cu privire la aceeași situație de fapt) la soluții contrare: admiterea sau respingerea acțiunii în răspunderea administratorului și/sau a altor manageri. pentru oprirea plăților de către debitor. Sunt prezentate deasemeni și eforturile Înaltei Curți de Casație și Justiție de unificare a practicii judiciare în domeniul acestei acțiuni foarte întâlnite în procedura de insolvență.

*

Competența instanței de executare între schimbare de paradigmă, confuzie sau clarificare

Prof.univ.dr. Evelina OPRINA

[Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"; Judecător, Tribunalul Ilfov]

Opinăm că noua soluție legislativă care permite alegerea instanței de executare competentă pe temeiul art. 112 Cod procedură civilă este nu doar neinspirată, ci și susceptibilă de cenzură pe calea contenciosului constituțional. Soluția legislativă aleasă este vulnerabilă din perspectiva introducerii unei diferențieri de regim juridic al normelor de competență teritorială în funcție de voința uneia dintre părți, de vreme ce acțiunile executorii exercitate separat de către creditor față de fiecare debitor în parte pot atrage competențele unor instanțe de executare diferite. Specificitatea raportului juridic ce a generat litigiul a încetat odată cu emiterea titlului executoriu, caz în care, de principiu, obligațiile fiecărui debitor în parte sunt individuale și tot astfel trebuie derulată procedura execuțională. Unicitatea instanței de executare presupune ca aceeași instanță să fie cea care soluționează toate incidentele procedurale ivite pe parcursul executării declanșate în vederea îndeplinirii unei creanțe unice.

*

Soluționarea disputelor generate de progresul noilor tehnologii informaționale

Conf.univ.dr.Cristina-Ioana FLORESCU

[Universitatea „Spiru Haret”, București, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative; Avocat; Arbitru]

Înțelegerea naturii în continuă evoluție a industriei, a societății în general și a realităților financiar economice în particular, precum și importanța de a ține pasul cu cele mai recente tendințe și evoluții tehnologice (și nu numai) este o necesitate pentru experții în domeniul juridic. Utilizarea inteligenței artificiale (AI) în sectorul juridic este în creștere exponențială și revoluționează modul în care sunt furnizate serviciile juridice. În cadrul acestei lucrări ne propunem să discutăm despre impactul AI asupra viitorului domeniului juridic, explorând provocările și oportunitățile pe care le prezintă și vom oferi informații privind stadiul actual al noilor tehnologii, impactul pe care acestea le au asupra dreptului și soluționarea posibilelor litigii ce vor decurge din utilizarea acestor tehnologii. Este de necontestat că s-au dezvoltat noi abordări și tehnologii utilizate în materie de justiție și totodată în materie arbitrală pentru a răspunde cerințelor utilizatorilor finali care caută procese de soluționare a litigiilor din ce în ce mai eficiente și mai rentabile, adaptate dreptului noilor tehnologii, disputelor ce sunt despre, au ca obiect și folosesc noile tehnologii. Pentru a putea răspunde acestor solicitări, avocații, arbitrii și în general toți practicienii și specialiștii în materie trebuie să fie informați și la curent cu tendințele și modul de utilizare a acestor instrumente de lucru, bazate din ce în ce mai pregnant pe tehnologie modernă care folosește AI. Deci prin acest demers ne propunem, mai ales, să atragem atenția asupra noii imperioase de a ne interesa permanent despre cum să rămânem informați și la curent cu tot acest progres, pentru a fi în pas cu evoluția, a cunoaște stadiul teoretic actual și modul de aplicare practică a noilor tehnologii în viața cotidiană și în profesie, precum și de a beneficia de avantajele pe care aceste instrumente inovative le pot oferi.

*

Regimul legal al dobânzilor în dreptul profesioniștilor-comercianți

Lector univ.dr. Dumitru VĂDUVA

[Universitatea din Pitești, Facultatea de Științe Economice și Juridice]

Răspunderea civilă este izvor de obligații. Aceasta are un regim comun în principiu, cu diferențe doar de detaliu între răspunderea delictuală și cea contractuală. Obligația de plată a unei sume de bani își are izvorul în general în contract dar poate datorată și în temeiul unei hotărâri judecătorești, de exemplu, cu titlu de dezdăunări pentru un prejudiciu născut dintr-un delict. Întârzierea executării obligației de plată a sumei de bani naște o obligație nouă, cea de daune-interese moratorii, reprezentând prejudiciul produs prin întârzierea plății. Întârzierea plății obligațiilor bănești are un cost mai mare pentru debitorul creditorului profesionist în raport cu cel datorat creditorului neprofesionist. Diferența de cost al întârzierii datorat de debitor în cele două ipoteze este dictată de rata punctele procentuale care se adaugă la rata dobânzii legale, care este rata dobânzii de politică monetară a Băncii Naționale a României.

*

Dreptul de devoluțiune și instituția controlului judiciar

Lector univ. dr. Cosmin SANTI

[Universitatea "Valahia" din Târgoviște]

Devoluțiunea este o instituție juridico-canonice, întâlnită atât în dreptul bisericesc, cât și în legislația civilă din România. Dreptul de devoluțiune canonică este un drept special, prin care un organ administrativ de competență superioară, iese din jurisdicția proprie și intervine asupra organelor situate într-o stare ierarhică inferioară, prin exercitarea prerogativelor de supraveghere, control și îndrumare executat *ex officio*, în vederea aplicării și respectării legii și restabilirii ordinii instituționale. Acest drept de control al organelor superioare față de cele inferioare ierarhic, nu aduce atingere independenței unităților din jurisdicție sau autonomiei eparhiale, ci se axează pe legătura dintre libertate și responsabilitate, pentru menținerea ordinii canonice și administrative bisericești. Devoluțiunea bisericească are la bază principiile canonice ale autonomiei eparhiale, subsidiarității și jurisdicțional. Dreptul de devoluțiune reprezintă un control canonic, asemenea instituției controlului judiciar din dreptul civil, prin care instanțele judecătorești superioare sub directa supraveghere a autorității canonice jurisdicționale au obligația și puterea de a verifica, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești inferioare și de a casa sau modifica acele hotărâri ce sunt greșite sau de a le confirma pe cele ce sunt legale și temeinice. Prin intermediul căilor de atac se exercită controlul judiciar al instanțelor de judecată competente.

*

Societatea comercială în lumina noilor modificări ale reglementărilor societare

Lector univ. dr. Dragoș DAGHIE

[Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați]

Începând cu anul 2011 și până în prezent societățile privind activitatea comercială, actorii principali ai comerțului, au suferit numeroase transformări din punct de vedere legislativ, schimbări ce au survenit ca urmare a necesității de îmborsărire a reglementărilor private dar și a dezideratelor actuale ale societății. Astfel, începând cu Noul Cod civil, Noul Cod de procedură civilă și culminând cu Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, Legea societăților nr. 31/1990 a primit nu mai puțin de treisprezece modificări ale structurii sale, fiind modificată, pe alocuri, în mod substanțial arhitectura sa și schimbându-i-se total filosofia ce a fost avută în vedere la momentul adoptării sale.

*

Secțiunea : Drept civil, Dreptul Muncii, Dreptul Familiei

Statutul îngrijitorului la domiciliu

CS I, Prof.univ.dr. Raluca DIMITRIU

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române]

Îngrijirea de lungă durată a persoanelor în nevoie (vârstnici, copii, persoane cu dizabilități) se realizează în România în temeiul unei legislații fragmentate, neclare și contradictorii. În plus, organele de control (și, în primul rând, inspecția muncii) s-au dovedit până acum puțin preocupate de identificarea cazurilor de muncă nedeclarată și, în general, de protecția lucrătorilor ce prestează îngrijire de lungă durată, la domiciliu. Lucrarea prezintă temeiurile juridice în care acest tip de activitate poate fi prestată și prezintă aspecte ale disfuncționalității actualelor reglementări, ce sunt în general centrate numai în jurul nevoilor beneficiarilor, necuprinzând și norme de protecție a lucrătorilor.

*

Considerații privind noile reglementări ale instituției reprezentanților salariaților din legea dialogului social
Prof.univ.dr. Dan ȚOP

[Coordonator doctorat, Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române; Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR)]

La sfârșitul anului 2022, situația reprezentanților salariaților s-a schimbat, fiind mult detaliată la nivel de reglementare, prin noua lege a dialogului social. La angajatorul la care sunt încadrați minimum 10 angajați/lucrători și la care nu există sindicat, interesele angajaților/lucrătorilor pot fi promovate și apărate de reprezentanții lor. Se stabilește, în lipsa acordului părților, numărul de reprezentanți considerat optim, iar atribuțiile acestora au fost precizate. Reprezentanții angajaților/lucrătorilor nu pot desfășura activități ce sunt recunoscute prin lege exclusiv sindicatelor. Este de presupus ca în noul cadru legislativ, activitatea reprezentanților salariaților să sporească prin participarea efectivă în procedurile de informare, consultare, respectiv soluționare a conflictelor colective de muncă.

*

Avatarurile termenelor substanțiale și procedurale în dreptul muncii
Judecător, Corina-Mihaela MARCU- ȘIMAN

[Judecător, Curtea de Apel Cluj; doctorand, Facultatea de Drept București]

Raportul de muncă este marcat în întreaga sa existență, în mod decisiv, de ideea de termen, fie el substanțial, fie el procedural. O riguroasă reglementare a termenelor este premisa unei derulări armonioase a relațiilor de muncă. Din păcate, cadrul legislativ actual este departe de a fi suficient de precis și îndestulător de acoperitor astfel încât divergențele doctrinare și jurisprudențiale să nu își găsească un tărâm fertil. Prezentul studiu este destinat a sublinia o serie de deficiențe majore în materie de termene, precum și implicațiile lor, în speranța unui demers legislativ care să asaneze problemele semnalate.

*

Considerații cu privire la contractele electronice și consensualismul digital
Elena SÂRGHI

[Student, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași]

Acest articol se axează pe analiza conceptelor de contract electronic și consensualism oferit prin mijloace digitale, prezentând cadrul normativ existent în plan național, european și internațional, care instituie această modalitate de contractare, în scopul de a oferi o imagine de ansamblu cu privire la concretizarea acestor contracte din perspectiva legiuitorului. Ulterior, sunt prezentate principalele distincții dintre contractele clasice și cele electronice, prin referire la aspecte doctrinare, urmând să fie examinată modalitatea în care se formează contractele electronice, cu particularitățile acesteia. În continuare, vom realiza o trecere din planul abstract, al legiuitorului și al doctrinei, în cel concret, al practicii judiciare a Curții de Justiție a Uniunii Europene, pentru a observa modul în care este interpretat dreptul european în materia contractelor electronice, urmând ca, în finalul lucrării, să fie îndreptată atenția asupra manierei în care sunt oglindite aceste acte juridice atipice în planul dreptului comparat, luând ca reper state din continentul european, american, asiatic și african, în scopul de a ilustra configurarea pe care a adoptat-o această paradigmă prin extinderea sa pe tot globul și evidențierea nivelului la care se află România în ceea ce privește digitalizarea contractelor.

*

Inteligența artificială la încheierea contractelor. Și cum rămâne cu protecția datelor personale?

Lector univ.dr. Mirela Carmen DOBRILA
[Facultatea de Drept, Universitatea Al. I. Cuza, Iași]

Inteligența artificială înseamnă tehnologii cu evoluție rapidă care au rolul de a optimiza operațiunile, însă trebuie să existe o abordare a inteligenței artificiale în strânsă legătură cu implicațiile umane și cu implicațiile etice. Este necesar să urmărim riscurile asociate utilizării inteligenței artificiale în anumite situații, mai ales în condițiile în care sunt dezvoltate sisteme de inteligență artificială care sunt proiectate să fie din ce în ce mai autonome, când sistemul este proiectat să învețe și să acționeze pe baza efectelor observate anterior. În acest sens, în mod inevitabil, deoarece tehnologiile evoluează, asistăm la utilizarea inteligenței artificiale la încheierea contractelor. În articol sunt analizate aspecte care privesc utilizarea inteligenței artificiale la etapa negocierii contractuale și la etapa încheierii contractului, privite în strânsă legătură cu principiul libertății contractuale și cu principiul bune credințe la negocierea și la încheierea contractului. În cadrul articolului, utilizarea inteligenței artificiale la încheierea contractului este analizată în legătură cu existența unui consimțământ valabil al părților contractante, fiind necesar să ne întrebăm care sunt riscurile și limitele legate de condiția existenței unui consimțământ serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză. Sunt analizate și unele aspecte legate de utilizarea inteligenței artificiale la încheierea contractului și riscurile (respectiv avantajele) care există cu privire la respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal, fiind obligatorie respectarea Regulamentului general privind protecția datelor (RGPD). În condițiile în care, la acest moment, asistăm la utilizarea inteligenței artificiale în numeroase domenii, și care poate (sau nu?) să înlocuiască realizarea unei lucrări științifice de către un om sau chiar să înlocuiască judecătorul uman (sau nu?) în sala de judecată, întrebarea la care ne propunem să (nu) răspundem este dacă inteligența artificială la încheierea contractului poate echivala cu încheierea contractului pe baza gândirii umane și dacă există riscuri asociate cu încheierea contractului pe baza inteligenței artificiale, respectiv dacă sunt respectate datele personale.

*

Caracterizarea noțiunii de faza post-contractuala

CS III, dr.Radu STANCU
[Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române]

Studiul dorește să (re)aducă în dezbatere contractul, mai precis ultima etapa din cele trei care definesc ceea ce s-ar putea numi procesul contractual. Contractul văzut în dinamica sa cronologică este împărțit, la început de jurisprudență și doctrina, iar acum și de legiuitor prin reformele civile, în două faze, respectiv faza pre-contractuala și faza de executare propriu-zis a contractului. Însă, începând cu anii 1980 specialiștii, cu precădere francezi, disting o a treia fază, faza post-contractuală. Ținând cont de caracterul evenimentului științific, prezentul studiu este unul limitat doar la prezenta construcția intelectuală a acestei viziuni asupra deznodământului manifestărilor de voință făcute cu intenția de a produce efecte juridice.

*

Incidența Legii numărul 140 din 2022 asupra materiei moștenirilor

Conf.univ.dr. Iliora GENOIU
[Universitatea „Valahia” din Târgoviște; notar public, Camera Notarilor Publici Ploiești]

Intrarea în vigoare, în august 2022, a Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative a generat consecințe notabile în materia ocrotirii persoanei fizice și capacității acesteia de a încheia acte juridice civile. În principal, acest act normativ își dorește să pună de acord legislația națională cu incidență asupra instituției ocrotirii persoanei fizice cu prevederile Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în 2006 și ratificată de țara noastră. Ca urmare a acestui demers, măsura punerii sub interdicție judecătorească, care viza persoanele fizice lipsite de discernământ din cauza alienației sau debilității mintale, persoane considerate a fi lipsite de capacitate de exercițiu, este înlocuită cu tutela specială. În afară de această din urmă măsură de ocrotire a persoanei fizice, sunt reglementate, pentru prima dată în legislația noastră, alte două măsuri, anume consilierea judiciară și asistarea pentru încheierea de acte juridice. Aceste modificări legislative prezintă incidență imediată, directă asupra ocrotirii persoanei fizice și mediată, indirectă, însă fără dubiu esențială, asupra capacității persoanei fizice de a încheia orice acte juridice civile, inclusiv acte de interes pentru materia moștenirilor.

*

**Despre transmiterea proprietății private asupra imobilelor în perioada de tranziție
a sistemelor de publicitate imobiliară**

CS, dr. Oana-Florentina ISPAS

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”]

Regimul juridic al dreptului de proprietate privată asupra imobilelor a cunoscut numeroase modificări de-a lungul perioadei de aplicare a dreptului civil românesc, din cele mai vechi timpuri până în prezent. În lucrarea de față interesul cercetării privește perspectiva efectelor juridice ale modalităților de publicitate imobiliară. Cu ajutorul sistemelor juridice de aducere la cunoștința tuturor participanților la circuitul civil a titularilor drepturilor de proprietate privată imobiliară, drepturile subiective civile sunt protejate prin obligația erga omnes de a respecta, și a nu aduce atingere, dreptului de proprietate privată imobiliară față de care s-au îndeplinit formalitățile de publicitate imobiliară. Din prezentul studiu se va observa, pe de o parte, că pe teritoriul României sistemele de publicitate imobiliară au fost influențate de sistemele de drept aplicabile la momente diferite în diferitele regiuni istorice, iar pe de altă parte că la nivelul conținutului juridic al efectelor, sistemele de publicitate au produs efecte juridice diferite: fie de publicitate, fie de transmitere sau constituire a dreptului. Concluzia lucrării aduce în prim plan necesitatea interpretării sistematice, armonizate a regimului actual al publicității imobiliare. Răspunsul la întrebarea ”Care este, de lege lata, natura juridică a efectelor înregistrărilor în Cartea funciară?”, se constituie din aplicarea concordantă a principalelor acte normative incidente în materie: Codul civil din 2011, Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil, Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, alături de cea mai recentă reglementare specială Regulamentul de recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară aprobat prin Ordinul directorului ANCPPI nr. 600/2023. Prin urmare, la acest moment efectul înscrierii drepturilor tabulare în Cartea funciară este strict de publicitate a operațiunii juridice formale translativă, ori constitutive, a dreptului de proprietate prin act juridic încheiat în formă autentică.

*

Dreptul la despăgubiri în cadrul divorțului contencios

Dr. Cristiana-Mihaela CRĂCIUNESCU

[Formator al Institutului Național al Magistraturii]

În actualul Cod civil, culpa soților în divorț dobândește o importanță fără precedent, mai ales pe plan material. Efectele pecuniare ale divorțului contencios încearcă să compenseze, pe cât posibil, suferințele soțului nevinovat, care, pe lângă pierderea familiei, mai suportă și o serie de prejudicii sau măcar inconveniente de ordin material, care au efecte nefaste asupra viitorului său. Acestea sunt, în principal: despăgubirile, prestația compensatorie și obligația de întreținere între foștii soți. Fiind vorba de instituții juridice relativ noi, atât dreptul la despăgubiri pentru prejudiciile produse prin desfacerea căsătoriei cât și prestația compensatorie cunosc o jurisprudență neunitară, mereu în căutare de sensuri și interpretări care să vină în sprijinul solicitanților.

*

Dreptul copiilor minori la întreținere din partea părinților

CS III, dr. Mihaela-Gabriela BERINDEI

[Institutul de Cercetări Juridice “Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române]

Dreptul copiilor minori la întreținere din partea părinților este reglementat din cele mai vechi timpuri. Familia era constituită pe fundamentul solidarității și al legăturilor de sânge dintre membrii acesteia. În dreptul românesc actual, legislația privind executarea obligației de întreținere în natură sau în bani, a cunoscut și cunoaște în continuare multiple modificări, dat fiind caracterul permanent și actual al asigurării mijloacelor necesare traiului persoanei care se află în stare de nevoie. În mod special, în lucrare, ne-am referit la copiii minori care au nevoie de sprijinul părinților lor. Ce se întâmplă, însă, atunci când părinții sunt despărțiți sau nu mai locuiesc împreună cu copiii lor, sunt situații pe care le vom argumenta în cuprinsul lucrării, bazându-ne pe soluțiile pronunțate de instanță, care produc efecte în jurisprudența națională.

*

Considerații pe marginea răspunderii pentru fapta persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială

Conf.univ.dr. Nora Andreea DAGHIE

[*Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați*]

Articolul 1372 din Codul civil, în forma modificată prin dispozițiile art. 7 pct. 67 din Legea nr. 140/2022, consfințește cu valoare de principiu angajarea unei răspunderi obiective, independentă de orice formă a vinovăției făptuitorului, a tutorelui care exercită supravegherea persoanelor ocrotite prin consiliere judiciară sau tutelă specială. Prin comportamentul lor, de multe ori spontan, surprinzător, aceste categorii de persoane reprezintă un pericol social particular de producere a unor prejudicii, având nevoie de îndrumare, control și observare constantă, datorită stării lor precare de sănătate mintală. Răspunderea celui care avea obligația să supravegheze o persoană pusă sub ocrotire presupune îndeplinirea, în primul rând, a condițiilor necesare angajării răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie și se analizează în persoana celui ce beneficiază de consiliere judiciară și tutelă specială, întrucât acesta este autorul propriu-zis al faptei pentru care tutorele este chemat să răspundă. Există însă o particularitate, în sensul că, potrivit art. 1372 alin. (2) C.civ., „răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie”. Prin urmare, aplicarea art. 1372 alin. (1) C.civ. nu este condiționată de vinovăția persoanei puse sub ocrotire.

*

Secțiunea : Teoria Generală a Dreptului, Filosofia și Sociologia dreptului

Despre unitate, diversitate și schimbare în evoluția istorică a dreptului

Prof.univ.dr. Ion CRAIOVAN

[*Președintele Asociației Române de Filosofie a Dreptului; membru al Academiei Europei*]

Homo juridicus, în devenirea sa istorică, construiește nucleul dreptului, ca proiect normativ imperativ unitar al ființei umane pe Terra - ceea ce trebuie respectat de toți în numele valorilor care ne permit să trăim împreună - precum pacea, salvarea planetei sau dreptul la viață și demnitate pentru toate ființele umane. Desigur că, această construcție generică poate configura diferit, din diversitatea incomensurabilă a vieții sociale. Aceasta este rezultatul acțiunii sociale în diferite contexte locale, regionale, globale în timpul istoric, nu lipsită de evoluții contradictorii, eșecuri, avataruri, mereu imperfectă dar perfectibilă. Triada perenitate, diversitate, schimbare, cu privire la drept, nu poate rămâne cantonată în abstract. Testul ei cardinal este dat de modul în care dreptul participă la rezolvarea problemelor globale dar și a celor concrete, cum, în diferite contexte, soluționează problemele oamenilor - *hic et nunc!*

*

Dreptul ca valoare și valoarea dreptului

Prof.univ.dr. Emilian CIONGARU

[*Universitatea "Titu Maiorescu", București*]

Din perspectiva evoluției globale dreptul trebuie să fie și este analizat ca sistem încheșat și articulat care are reguli specifice din mai multe puncte de vedere după cum ar fi: din punct de vedere al considerentelor istorice; studiat ca și fenomen care își păstrează anumite tradiții și caracteristici dobândite de-a lungul timpului, dar care au menținut o dinamică permanentă și continuă; studiat din punct de vedere al structurii sistemului de drept; studiat ca și fenomen care este format din elemente bine conturate și care se găsesc, în stare de interferență profundă și bine definită. În analiză ca valoare, dreptul adevărat nu este altceva decât acel drept care are scopul de a contribui decisiv la inițierea și realizarea unei societăți democratice formată din oameni cu voință liberă, manifestată ca voință de sta, deci care contribuie la crearea unor principii și valori fundamentale ale îndeplinirii idealului social ca fundament definitoriu al statului. Deasemenea dreptul stabilește exclusiv norme sociale foarte bine definite, iar ca valoare de drept pozitiv are

ca scop formularea unor valori imperative dar atât normele sociale cât și valorile imperative au ca scop realizarea unei valori absolute a sistemului de drept.

*

**Reflectarea școlilor dreptului în gândirea juridică românească:
Școala dreptului natural și școala istorică a dreptului
Conf.univ.dr. Viorel MIULESCU**

[Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative, Universitatea „Spiru Haret”, București]

Conceptele cu ajutorul cărora este descrisă realitatea juridică nu au fost întotdeauna aceleași, pe parcursul întregii istorii a științei dreptului: fie au fost utilizate în perioade diferite, concepte juridice diferite, fie au fost utilizate mereu aceleași concepte, dar cu o semnificație diferită de la o perioadă la alta. Cercetarea consacrată modului în care s-au reflectat școlile dreptului în gândirea juridică românească – și o avem în vedere pe cea din prima jumătate a secolului al XX-lea, practic până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial – a reprezentat după 1990 o restituire datorată.

*

Importanța practică a interpretării corecte a legilor

Conf.univ.dr. Maria-Luiza HRESTIC

[Facultatea de Științe și Inginerie, Universitatea „Valahia” din Târgoviște]

Lector univ.dr. Ivan Vasile, IVANOFF

[Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Valahia” din Târgoviște]

Însemnătatea interpretării corecte a legilor presupune a aplica corect litera și spiritul acestora, în contextul relevanței practice a normei legale. Disocierea metodelor de interpretare și aplicarea acestora unilateral pot conduce la consecințe practice deosebit de grave, în funcționarea unor autorități publice abilitate să desfășoare activități în folosul cetățeanului. Chiar dacă competența aplicării corecte a normelor legale este apanajul instanțelor de judecată, acestea nu pot face rabat de la normele elementare de interpretare a actelor normative, nu pot să pronunțe soluții imposibil de aplicat în practică și care sfidează orice logică elementară. Astfel, printr-o Sentință civilă nr. 694/14.04.2021 pronunțată de Tribunalul Județean Vâlcea, Secția contencios fiscal s-a făcut o aplicare greșită a articolelor 134, 137 și 141 din Codul Administrativ, deschizând în doctrină și în practica de zi cu zi a celor ce aplică Codul Administrativ, o adevărată “Cutie a Pandorei”. Astfel, se acreditează ideea posibilității desfășurării, respectiv a deliberării ședințelor consiliilor locale/județene în varianta “hibridă”, atât cu prezența fizică, cât și on line a consilierilor locali/județeni. Analiza făcută de către noi combate acest precedent periculos, aducând în discuție atât argumente solide de interpretare a normelor legale, dar și de practică judiciară de corectare a unor astfel de soluționări nefericite făcute de către unele instanțe de contencios administrativ.

*

Respectarea legilor și a drepturilor celorlalti

CS III, Lector univ.dr. Ion FLĂMÎNZEANU

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române; Facultatea de Drept și Administrație Publică, Universitatea „Spiru Haret”, București]

Există și legi nescrise, acea tradiție sau cutumă, obiceiul pământului cum se mai numește. Dreptul românesc s-a format și evoluat sub influența dreptului roman, atât în perioada de început, epoca creerii lui, apoi feudalismul și epoca lui Cuza, cu implicații și influențe ale dreptului roman. De asemenea, normele constituționale garantează egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență poilitică, avere, etc.

*

Constante ale Dreptului, constante sociale - constante contrastante?

Drd. Cristian NEACȘIU

[Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR)]

Întrucât prin definirea a ceea ce este constant implicit este verificat aspectul unei continuități în temporalitate, în mod justificat se pune întrebarea ulterioară dacă ideea de constant implică și semnifică doar aspectul continuității în temporalitate? Cum orice întrerupere a continuității reprezintă o deschidere către o altă continuitate care astfel se actualizează, reiese că pentru a fi caracterizată de constanță, o continuitate nu trebuie a cunoaște întreruperea. Prin urmare, continuitatea drept constantă este aceea care nu este fracturată prin actul întreruperii. Cu privire la această de pe urmă relație fiind necesar a fi menționat aspectul că obiectul său este reprezentat de continuitate, iar trăsătura care se aplică acestuia este reprezentată de caracterul constant. Însă, privită din sens invers, ar putea fi conceptualizată o relație în care ceea ce este constant ca uniformitate să aibă valoarea de obiect al acesteia, respectiv continuitatea să reprezinte trăsătura care se aplică obiectului?

Secțiunea : Drept administrativ, Drept constituțional

Justiția constituțională în tranziție

Prof.univ.dr. Marieta SAFTA

[Universitatea "Titu Maiorescu", București]

Evoluția justiției constituționale reflectă deopotrivă tranziția României la un regim politic democratic. Anii care au trecut de la instituirea modelului european de justiție constituțională în România au fost marcați de așezare și reasezări, de transformări și provocări. Evidențiind câteva repere apreciate semnificative atât pe componenta substanțială cât și pe cea procedurală a activității Curții Constituționale, studiul exprimă ideea că la acest moment s-au adunat experiențe consistente pentru realizarea unei reglementări care să le valorizeze în beneficiul controlului de constituționalitate și rolului său într-o societate democratică. Concluzia exprimată este aceea că intervenția legiuitorului, pentru necesare reglaje, este mai mult decât dezirabilă, fiind necesare o atentă analiză și soluții legislative menite să eficientizeze activitatea Curții Constituționale, facilitând astfel accesul la justiția constituțională în ansamblu.

*

Suveranitatea națională și puterea de stat în contextul integrării euroatlantice a României

Conf.univ.dr. Marius ANDREESCU

[Universitatea din Pitești, Facultatea de Științe Economice și Drept]

Din punctul de vedere terminologic, dar cu implicații și conținut diferit din punct de vedere conceptual, în doctrină se utilizează noțiunile de suveranitate populară, suveranitate națională și suveranitate de stat. Suveranitatea poporului reprezintă dreptul poporului de a decide asupra sorții sale, de a stabili linia politică a statului și alcătuirea organelor lui și de a controla activitatea acestora. În mod ideal, în societatea în care puterea de stat aparține în mod real întregului popor, suveranitatea poporului se identifică cu suveranitatea de stat. Suveranitatea națională se fundamentează pe ideea sociologică de națiune considerată ca persoană juridică ce dispune de o voință proprie, distinctă de cea a persoanelor care o compun temporar la timpul prezent, voință care se exprimă prin reprezentanții națiunii desemnați prin proceduri electorale. Suveranitatea de stat este una din trăsăturile generale ale puterii și a statului și implicit unul din elementele constitutive ale statului. În această accepțiune, suveranitatea este dreptul statului de a decide liber în tot ceea ce înseamnă politică internă și politică externă. În contextul integrării euroatlantice a României, raportul, ordinea juridică și constituțională internă, iar pe de altă parte aplicarea principiului priorității dreptului Uniunii Europene implică numeroase probleme juridice și o nouă concepție asupra suveranității naționale. În acest studiu ne referim la aspectele de doctrină și jurisprudență cele mai relevante privind relația dintre ordinea constituțională internă și dreptul Uniunii Europene.

*

Efectul direct al hotărârilor penale pronunțate de statele membre ale Uniunii Europene în lumina CJUE.

Implicații asupra reținerii recidivei internaționale.

Conf.univ.dr. Milutin Adrian TRUICHICI; dr. Luiza NEAGU

[(1) Universitatea "Titu Maiorescu"; (2) cadru didactic asociat Universitatea "Titu Maiorescu"]

Este necesar ca autoritățile competente ale statelor membre să coopereze cu diligență și în mod uniform la schimburi de informații privind condamnările penale, pentru a evita ca autoritățile judiciare naționale sesizate cu un nou proces penal împotriva unei persoane care a făcut deja obiectul unor hotărâri de condamnare pronunțate de instanțe din alte state membre pentru alte fapte, să se pronunțe fără a fi în măsură să țină seama de aceste hotărâri de condamnare anterioare.

*

Unele considerații privind influența calității reglementării actelor administrației publice asupra statului de drept din România într-o societate aflată permanent în tranziție

Dr. Valentin-Stelian BĂDESCU

[Membru al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii]

Odată cu dezvoltarea tehnologiei și a complexității raporturilor juridice, cantitatea reglementărilor a atins dimensiuni impresionante. Astfel, autorii actelor normative primare și secundare, fiind presați de viteza cu care apăreau schimbările, și-au propus în primul rând ca legea să prevadă drepturile, libertățile și obligațiile subiecților de drept și au neglijat aspectele care vizau calitatea acestora (accesibilitatea, claritatea, previzibilitatea, simplificarea). Calitatea reglementării prezintă interes pentru respectarea statului de drept – care se întemeiază pe principiul legalității, principiul securității juridice, principiul egalității în fața legii și nediscriminării și pe alte principii fundamentale. Pentru a fi respectate rigorile statului de drept, reglementările, care constituie un univers de reguli imperative sau de dispoziție, trebuie să prezinte anumite condiții de calitate astfel încât să ofere posibilitatea efectivă celor cărora li se adresează de a cunoaște, reține, înțelege și respecta prevederile pe care le conțin întrucât administrația publică are un rol determinant în armonizarea raporturilor din societate.

*

Dreptul și societatea contemporană - evoluție sau involuție

Dr. Iosif FRIEDMANN–NICOLESCU

[Doctor în științe juridice; Consiliul Baroului București - Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România]

Societatea contemporană se află într-o schimbare fără precedent. În acest context apare dilema referitoare la Dreptul în societatea umană: progres sau regres ?

*

Demarhia sau despre încercarea de îmblânzire a hazardului: între trecut și viitor

Cosmin ȚUGUI

[Student, Universitatea Al. I. Cuza, Iași, Facultatea de Drept]

Democrațiile parcurg un proces continuu de transformări succesive, ceea ce presupune o capacitate de adaptare deosebită din partea cetățenilor, dar și a celor aflați la conducerea statului. Esența unei democrații funcționale constă în colaborarea permanentă dintre stat și societate, bazată pe responsabilitate, încredere și sprijin reciproc. Cetățenii se simt eliminați sistematic din cadrul procesului decizional, deoarece practicile democratice tind să devină din ce în ce mai formale, iar aparatul legislativ din ce în ce mai rigid. De aceea, statul trebuie încurajeze angajamentul civic în toate formele sale, prin elaborarea unor condiții-cadru normative menite să încurajeze dorința individuală de implicare a fiecărui cetățean. Democrația participativă poate fi combinată cu demarhia, reprezentând tragerea la sorți a unui grup de cetățeni investit cu putere decizională asupra unor chestiuni de interes major. Într-o epocă dominată de optimismul planificărilor raționale, procedurile democratice aleatorii pot contribui la consolidarea legitimității instituțiilor reprezentative și la reclădirea încrederii cetățenilor în clasa politică.

*

Dinamica dreptului internațional în societatea contemporană și transdisciplinaritatea sa

Dr. Cristina Elena POPA-TACHE

[Cercetător independent; membră a European Society of International Law ESIL]

Societatea actuală a experimentat un nivel fără precedent al crizelor mondiale, de la conflicte armate, la crize financiare și sanitare. Managementul acestora și soluțiile de prevenire au condus la proliferarea digitalizării și la căutarea unor noi soluții strategice. Putem enumera neexhaustiv: războiul cu drone, noile tehnologii, utilizarea lawfare în autoapărare, poziția de putere a grupărilor teroriste și a unor actori nestatali (resimțite în Brazilia, China, Rusia, India, Israel, Regatul Unit etc). Astfel, societatea s-a îndreptat tot mai mult către modelarea normelor internaționale, către creație și transdisciplinaritate ca instrument pentru reglementarea tuturor aspectelor derivate, observându-se influența evoluțiilor strategice și tehnologice asupra sensului și interpretării dreptului internațional însuși. Viața și evoluția „normelor, ca și în cazul multor alte procese sociale, sunt combinații complexe de constrângeri și cauze de acțiune normative, instrumentale și de altă natură”. A apărut un curent de constructivism de evoluție și de difuzare a normelor internaționale. Argumentele și concluziile acestei lucrări au menirea de a sublinia importanța înțelegerii realității, parcurgând meta-analiza corespunzătoare filtrată prin etosul cercetătorului. Pentru elaborarea acestui articol a fost utilizată metoda introspecției științifice specifice corelată cu metoda de tip transdisciplinar bazată pe surse primare și secundare provenite din reviste științifice, cărți, documente, opinii ale unor experți și alte publicații.

*

Principiul proporționalității în domeniul confidențialității și protecției datelor:

Riscurile dezechilibrului raportului public – privat

Drd. Marius-Cătălin MITREA

[Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR)]

Diferite din multiple puncte de vedere, dar mai ales din perspectivă teleologică, atât sectorul public, cât și sectorul privat, sunt obligate să respecte principiul proporționalității în domeniul protecției datelor și confidențialității. Un principiu al Uniunii Europene care în esență prevede ca mijloacele utilizate să nu depășească limita stabilită de minima afectare a drepturilor și libertăților persoanelor vizate necesară în vederea îndeplinirii scopului prelucrării, principiul proporționalității are aplicabilitate diferită, în funcție de instrumentele specifice fiecărui sector. În domeniul confidențialității și protecției datelor cu caracter personal, relația între sectorul public (al cărui obiectiv principal ar trebui să fie serviciul public) și sectorul privat (al cărui scop constă, în principiu, în obținerea de profit și dezvoltarea economică) nu poate fi abordată fără un al treilea element, anume persoanele vizate (persoanele fizice, indivizii). Influențată de tipul de regim politic (pluralist, totalitar sau mixt), raportarea celor două sectoare la persoanele vizate se realizează în virtutea calităților acestora de cetățeni, respectiv clienți, cu drepturile și obligațiile aferente. Prin urmare, prin încălcarea proporționalității prelucrării datelor persoanelor vizate, un sector ar deveni mai puternic decât celălalt, fapt ce ar conduce la dezechilibru funcțional. Prezenta cercetare și-a propus identificarea situațiilor în care fie sectorul public, fie sectorul privat, își abandonează menirea specifică unui stat democratic de drept, încalcă principiul proporționalității și prelucrează datele cu caracter personal contrar principiilor Regulamentului (UE) 679/2016. O concluzie este certă: posibila dorință de maximizare cu orice preț a autorității și controlului, respectiv a profitului, prin încălcarea principiului proporționalității, reprezintă un derapaj grav de natură se afecteze puternic întreaga societate.

*

Inteligența artificială. Recomandări, orientări și cadrul juridic în România

Drd. Daniela GHITULEASA (DUȚĂ)

[Doctorand, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Școala de Studii Avansate a Academiei Române (SCOSSAR)]

Acest studiu își propune să prezinte cadrul juridic, recomandările și orientările aprobate sau implementate în România și evoluțiile semnificative în ceea ce privește inteligența artificială. România este printre ultimele state ale Uniunii

Europene fără o strategie națională în domeniul inteligenței artificiale. Pentru facilitarea elaborării strategiei naționale în domeniul Inteligenței Artificiale și a Planului de Acțiune pentru implementarea strategiei la nivel național a fost înființat la sfârșitul anului 2022 Comitetul Român pentru Inteligență Artificială. Cercetarea urmărește modalitatea de implementare a normelor și recomandărilor privind inteligența artificială, a transparenței algoritmice, a combaterii utilizării sistemelor de arme autonome și recunoașterea facială în România. România a aprobat sau implementat: Recomandarea Consiliului Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) privind inteligența artificială, Recomandarea UNESCO privind Etica Inteligenței Artificiale sau Ghidul universal pentru inteligență artificială ?

*

Cadrul legislativ unional și de transpunere privind contractele de vânzare de bunuri încheiate între vânzători și consumatori în condițiile unei economii digitalizate

Conf.univ.dr. Elise Nicoleta VÂLCU

[Universitatea din Pitești]

În conformitate cu dispozițiile inserate în alineatele (1) și (2) litera (a) ale articolului 169 din TFUE, Uniunea Europeană, prin mecanismele proprii de legiferare pe care le adoptă în temeiul articolului 114 din TFUE trebuie să asigure consumatorilor un nivel înalt de protecție, cât și promovarea competitivității întreprinderilor, avându-se în vedere evoluția tehnologică care a generat dezvoltarea unei piețe a bunurilor, inclusive a celor care încorporează conținut digital sau servicii digitale, în condițiile în care vânzările online de bunuri constituie marea majoritate a vânzărilor transfrontaliere în Uniunea Europeană. Adoptarea Directivei (UE) 2019/771 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri, de modificare a Regulamentului (UE) 2017/2.394 și a Directivei 2009/22/CE și de abrogare a Directivei 1999/44/CE se înscrie în categoria instrumentelor unionale care au ca principal obiectiv protejarea intereselor consumatorilor pe o piață actuală unională tot mai digitalizată. În legislația română, Directiva (UE) 2019/771 a fost transpusă prin Ordonanța de Urgență nr.140/2021 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri.

*

Secțiunea : Științe Penale, Criminologie

Adaptarea dreptului penal la evoluția digitală - Fenomenul Cyberbullying

CS III, dr. Versavia BRUTARU

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române]

Adulții folosesc din ce în ce mai mult tehnologia (computer, tabletă, smartphone) ca modalitate de stabilire a relațiilor personale (dovadă stă proliferarea site-urilor de întâlniri online), dar și în scopuri mai practice, cum ar fi obținerea de indicații, vizionarea de știri sau divertisment sau spectacole, îndeplinirea de sarcini la locul de muncă, iar tendința generală este în creștere. În raport cu contextul actual constatăm că influența tehnologiei va fi majoră, în toate aspectele vieții. Hărțuirea cibernetică are o varietate de atribute care pot accentua impactul comportamentului agresiv: de exemplu, potențialul de a include un public mai larg; anonim; natura mai durabilă a cuvântului scris; și capacitatea de a atinge ținta în orice moment și în orice loc, inclusiv în medii considerate anterior sigure, cum ar fi casa persoanei hărțuite.

*

Mijloace de identificare electronică

CS II, Prof.univ.dr. Nicoleta-Elena HEGHEȘ

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române]

În prezentul articol ne-am propus să facem o prezentare a sistemelor naționale de identificare electronică și a mijloacelor de identificare în cadrul sistemului notificat și o scurtă analiză a definițiilor din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, cu accent pe biometrie care este o metodă tradițională de identificare a unei persoane cu ajutorul mijloacelor tehnico-științifice moderne, pe baza caracteristicilor anatomice și comportamentale ale acestuia.

*

Considerații generale privind infracțiunile contra persoanei

Prof.univ.dr. Ion RISTEA

Având în vedere importanța deosebită a relațiilor sociale privind persoana umană, care constituie obiectul juridic generic al acestor categorii de infracțiuni, autorul prezentului material, a efectuat pe de o parte, o prezentare evolutiv-istorică a acestor incriminări, iar pe de altă parte a evidențiat aspectele comune specifice acestora. Referitor la primul aspect, autorul a reușit să demonstreze că ocrotirea persoanei prin mijlocirea legii penale a preocupat societatea românească încă din cele mai vechi timpuri, acest lucru rezultând din vechile legiuiri penale tipărite în perioada evului mediu (exemplu Îndreptarea legii, din 1652) reglementările apărute în societatea modernă care a succedat perioadei evului mediu (exemplu Codul penal de la 1864) și codificarea din societatea contemporană care a succedat perioadei moderne (exemplu Codul penal din 2009). Cu privire la al doilea aspect, au fost relevate aspectele comune a căror analiză este necesară pentru caracterizarea de ansamblu a acestei categorii de infracțiuni în raport de condițiile preexistente (obiectul juridic și obiectul material, subiecții infracțiunilor, locul și timpul săvârșirii infracțiunilor), structura și conținutul juridic (situația premisă, conținutul constitutiv obiectiv și subiectiv), forme, modalități, sancțiuni și aspecte procesuale. Din material se desprinde concluzia că ocrotirea persoanei prin intermediul legii penale a reprezentat și reprezintă unul din cele mai importante obiective ale dreptului penal, întrucât persoana umană a fost și este apărută atât sub aspectul personalității sale fizice cât și a personalității sale morale, însă tragerea la răspundere penală trebuie să se realizeze cu respectarea întocmai a condițiilor generale și speciale de incriminare.

*

Noi reflecții privind criza dogmaticii penale

Conf.univ.dr. Mioara-Ketty GUIU

Prezentul studiu pornește de la observația că, în prezent, tot mai mulți autori vorbesc de o „criză a dreptului”, în special de o „criză a dogmaticii penale” și încearcă să clarifice cum s-a ajuns în această situație. În acest scop, autoarea face o incursiune în istoria dreptului, care relevă, în sinteză, următoarele: faptul că știința juridică nu s-a născut în epoca modernă, ci datează din antichitatea timpurie; faptul că, spre deosebire de alte științe (cele mai multe), care se prezintă ca niște științe empirice, știința juridică se prezintă, prin excelență, ca o știință formală, care derivă direct din logica generală (*metaphysica generalis*); faptul că, la fel ca toate științele, știința juridică se compune din două părți, anume dintr-o parte generală (pur teoretică) și o parte specială (aplicativă); faptul că, până în epoca modernă, a predominat opinia că știința juridică și, în special, partea ei generală se prezintă ca o disciplină filosofică, cu un înalt grad de abstractizare, care nu poate progresa, decât în virtutea unei concepții normative, adică ținând seama că, prin normele sale, dreptul creează o realitate juridică (ideală), cu entități proprii, care nu coincide niciodată cu realitatea concretă, existentă obiectiv; faptul că regresul sau „criza” dreptului a debutat pe la mijlocul secolului al XIX-lea (după moartea lui Hegel), când filosofia idealistă a intrat în declin, pentru a face loc unei concepții materialiste și deterministe; faptul că, din acel moment, știința juridică a abandonat concepția normativă în favoarea unei concepții naturaliste, în acord cu noua „filosofie despre lume și viață”; faptul că depășirea stării de criză nu este posibilă decât într-un singur mod, anume revenind la vechea concepție, normativă, așa cum pretend, îndeosebi, penaliștii germani.

*

Unele considerente privind constatarea infracțiunilor flagrante privind securitatea națională

Cristian POPA, Romeo-Ioan GÂRZ

[(1) cadru didactic, Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul"; (2) Expert, Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul"]

În cazul constatării infracțiunilor flagrante la adresa securității naționale de către personalul Serviciului Român de Informații, documentul care se încheie se numește, potrivit legii, proces-verbal (art. 61 Cod de procedură penală) și trebuie să îndeplinească atât condițiile generale de fond și de formă prevăzute de lege, cât și pe cele specifice infracțiunii flagrante. Legea prevede că, după încheierea operațiunilor de constatare a infracțiunii flagrante, făptuitorul va fi predat de îndată organelor judiciare competente, împreună cu actul de constatare și corpurile delictelor. Menționăm că actul de reținere a făptuitorului de către personalul Serviciului Român de Informații, în cadrul activității de

constatare a flagrantului, nu este o reținere judiciară, ci numai o indisponibilizare temporară în scopul predării imediate către organele competente.

*

Probleme în legătura cu revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere

Lect.univ.dr. Victor Andrei CĂRCĂLE

[Universitatea "Stefan cel Mare" din Suceava]

În comunicarea de față răspundem, printre altele, și la întrebarea ridicată de practica judiciară: dacă până la expirarea termenului de încercare este posibil să se descopere că cel condamnat mai săvârșise o infracțiune înainte de pronunțarea hotărârii prin care s-a dispus suspendarea sau până la rămânerea definitivă a acesteia, chiar dacă pedeapsa închisorii s-a aplicat pentru această infracțiune după expirarea termenului de încercare. Având în vedere cele expuse mai jos, considerăm că noua infracțiune atrage revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere numai dacă este descoperită în cursul termenului de încercare. Dacă se descoperă ulterior, chiar dacă hotărârea rămâne definitivă *nu* se va putea dispune revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere. De aceea, descoperirea *tardivă a infracțiunii* este o carență a autorităților, iar o revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere după trecerea unui timp îndelungat n-ar mai produce efectele pe care le implică această instituție.

*

Analiza cantitativă privind victimele traficului de persoane în/din România (2020-2021)

CS III, Conf.univ.dr. Aura PREDA

[Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române; Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative, Universitatea „Spiru Haret”, București]

Articolul prezintă succint legislația din România privind protecția victimelor, așa cum a fost aceasta modificată, dar aspecte cantitative și calitative privind anumite tipuri de victime din anii 2020-2021. În contextul pandemiei, este relevant să discutăm despre provocările impuse de Covid-19 unor tipuri de victime. Din acest motiv, ne-am concentrat asupra victimelor traficului de persoane în perioada 2020-2021. Autorul încearcă să facă o analiză cantitativă comparativă pe anii menționați, în limitele datei obținute de la agenția noastră națională specializată în monitorizarea și prevenirea acestui fenomen (ANITP).

*

Justiția restaurativă, o soluție majoră a timpurilor noastre

Lector univ.dr. Mihaela AGHENIȚEI, Lector univ.dr. Adriana Iuliana STANCU

[(1) Director Centru de cercetare, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunarea de Jos” din Galați; (2) Director Departamentul Științe Juridice, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunarea de Jos” din Galați]

Justiția restaurativă este o îmbinare fericită între aplicarea prevederilor legale de către cei îndrituiți să o facă și societatea civilă care vine să completeze prin mijloace nerestrictive, activitatea de conștientizare de către cel care a încălcat legea, că trebuie să repare prejudicial creat și să înțeleagă că acesta nu este un mod de viață pe care îl poate alege în continuare, în societate. Cu atât mai mult cu cât legislația nu oferă o posibilitate postcondamnatorie reparativă, se impune ca în plan național, regional ori global, să existe această alternativă împotriva declinului comunității. Mai mult, se impune o îmbinare armonioasă între legislație nouă în domeniu, pe de o parte, și acceptatea existenței victimei chiar în persoana făptuitorului, atât din perspectiva neluării măsurilor psihologice elementare de către cei în drept cât și din perspectiva studiului istoricului acestuia în dezvoltarea sa individuală în societate.

*

Reacția socială împotriva criminalității

Lector univ.dr. Mihaela AGHENIȚEI, Lector univ.dr. Getty Gabriela POPESCU

[(1) Director Centru de cercetare, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunarea de Jos” din Galați; (2) Universitatea „Dunarea de Jos” din Galați; Procuror, Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Galați]

Actualmente, problemele criminalitatii și justiției penale preocupă cele mai înalte foruri mondiale, inclusiv O.N.U., care a constituit, în cadrul Consiliului Social și Economic (ECOSOC) o secție pentru justiție penală și combaterea criminalității. Cu toate acestea, modelele de politică penală aplicate în diverse țări nu sunt și nu pot fi identice. Ele depind de specificul politic, economic, social și cultural al fiecărei țări în parte, de evoluția istorică proprie, de contextul regional în care se află și, desigur, de starea și dinamica fenomenului infracțional. De altfel, tratarea teoretică a modelelor de reacție socială împotriva criminalității și, în acest context, a modelelor de politică penală, care nu poate fi realizată fără precizarea că, de-a lungul timpului, acestea nu au existat în stare pură decât la nivelul principiilor generale, modalitățile concrete interferându-se și coexistând în spațiu și timp.

*

Dreptul românesc în perioada tranziției către societatea criminogenă actuală

Dr. Tiberiu-Viorel POPESCU

[Colegiul Consilierilor Juridici, București]

România, alături de celelalte țări est europene care au aparținut fostului bloc comunist, au pornit cu mai bine de 30 de ani în urmă pe un drum nou spre dobândirea statutului de *democrații liberale*. Literatura de specialitate a analizat criminalitatea în democrațiile liberale și a dat răspunsuri interesante, care au argumentat de ce acestea pot constitui zone criminogene. Dacă aceste democrații liberale, printre care și România, pot fi ele însele criminogene, este absolut necesar să analizăm dacă dreptul a reprezentat sau putea să reprezinte un obstacol în fața evoluției volumului și structurii criminalității actuale. În cazul în care dreptul putea avea un rol important în ponderarea volumului și gravității criminalității, dar acest rol nu s-a manifestat, este importantă sublinierea factorilor care au favorizat această împrejurare.

*